

Postbus 47 | 6700 AA Wageningen

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Directeur van de Directie Agroketens en Visserij
t.a.v. Ir. M.A.A.M. Berkelmans
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Geachte heer Berkelmans,

Via deze brief informeer ik u over de bevindingen van de Commissie Deskundigen Meststoffen (CDM) met betrekking tot uw verzoek om na te gaan of toediening van dunne mest aan winterkoolzaad op kleigrond in de maand augustus, milieukundig gezien wenselijk is (Uw brief van 26 januari 2011, met referentie 179298).

Vanaf 2013 mag op bouwland op kleigrond geen dunne mest meer worden toegediend na 1 augustus. Voor groenbemesters is hierop een uitzondering gemaakt; groenbemester mogen tot 1 september met drijfmest worden bemest. Aan de CDM is gevraagd om te beoordelen of het risico van uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater vergelijkbaar is bij winterkoolzaad en groenbemesters op kleigrond, als in augustus wordt bemest met dunne mest.

Een werkgroep van de CDM heeft geconcludeerd dat er bij eenzelfde mestgift in augustus geen hoger risico van stikstofuitspoeling bestaat bij winterkoolzaad dan bij groenbemesters. Deze conclusie is gebaseerd op expert judgement, omdat empirische data voor beantwoording van de gestelde vraag zeer beperkt is. Bij de overweging heeft de CDM-werkgroep zich mede laten leiden door de inhoud van een notitie van PPO-experts over de stikstofopname-capaciteit van groenbemesters en winterkoolzaad in het najaar (zie bijlage). De werkgroep heeft daarbij aangenomen dat de mestgift in augustus ten laste wordt gebracht van de geldende gebruiksnorm voor winterkoolzaad. Wanneer een mestgift in augustus samengaat met een verhoging van de totale stikstofgift aan koolzaad dan zal het uitspoelingsrisico uiteraard wel toenemen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd

Prof. Dr. ir. O. Oenema
Voorzitter Commissie van Deskundigen Meststoffenwet

cc.

Dr. Ir. G.L. Velthof (secretaris CDM)
Ir. P. Soons, Ministerie van EL&I, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Wettelijke
Onderzoekstaken
Natuur & Milieu

DATUM
18 mei 2011

ONDERWERP
Mest in najaar bij
Winterkoolzaad

UW KENMERK
referentie 179298 / 26-1-2011

ONS KENMERK
11/N&M0036

POSTADRES
Postbus 47
6700 AA Wageningen

BEZOEKADRES
Wageningen Campus
Gebouw 100
Droevendaalsesteeg 3
6708 PB Wageningen

INTERNET
www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

KvK NUMMER
09098104

CONTACTPERSOON
J.W. Eimers

TELEFOON
0317-485471

E-MAIL
jolanda.eimers@wur.nl

Wettelijke Onderzoekstaken
Natuur & Milieu voert haar
wettelijke taken uit binnen
Stichting DLO van Wageningen
UR. De betrouwbare en
onafhankelijke uitvoering van
deze taken wordt gewaarborgd
door het WOT- statuut.

Winterkoolzaad na toediening van mest in augustus

Probleemstelling

Vanaf 2012 mag in de maand augustus alleen drijfmest op bouwland worden uitgereden als aansluitend een groenbemester wordt geteeld of in het aansluitende najaar bollen worden geplant. Winterkoolzaad mag dan niet worden gezaaid, terwijl Gronings akkerbouwers dat wel graag willen. Volgens de telers vertoont winter-koolzaad qua groei, teeltwijze en mineralenbehoefte grote overeenkomsten met groenbemesters als gele mosterd en bladrammenas maar blijft het de winter overstaan. Groenbemesters nemen circa 100 kg stikstof per ha op bij zaai rond half augustus. Bij zaai begin september, is de opname circa 70 kg per ha. Als groenbemesters op kleigrond in het najaar worden ondergeploegd gaat een deel van de opgenomen stikstof weer verloren door uitspoeling en denitrificatie.

Teeltinfo

De teelthandleiding van winterkoolzaad (PPO, 2003) geeft de volgende informatie over de teeltwijze.

Als winterkoolzaad geteeld wordt na de toepassing van drijfmest, blijft de opgenomen stikstof in het gewas zitten omdat winterkoolzaad winterhard is. Winterkoolzaad is een gewas wat van half augustus tot begin september gezaaid moet worden voor een goede zaadopbrengst. Het minst vorstgevoelig zijn planten die bij het begin van de winter een stevig rozet hebben gevormd en waarbij de stengel nog geen lengtegroei vertoont. Bij voldoende beschikbaarheid van stikstof neemt een koolzaadgewas tot aan de winter circa 60 kg N/ha op. Vroeg gezaaide en fors ontwikkelde gewassen kunnen het dubbele opnemen. De stikstofbehoefte in de herfst is slechts 25-50 kg N/ha en kan in veel gevallen uit de bodemvoorraad gedekt worden. Uit proeven te concluderen dat een stikstofgift van 30-60 kg per ha bij de zaai nuttig kan zijn om het gewas krachtiger de winter in te laten gaan, vooral omdat meestal granen als voorvrucht aanwezig zijn.

Conclusies

Een gewas winterkoolzaad heeft in de herfst een stikstofbehoefte van 25-50 kg N per ha. Meestal kan deze behoefte uit de bodemvoorraad gedekt worden maar een drijfmestgift of een kunstmestgift is ook een goede stikstofbron.

Als met drijfmest wordt voorzien in de stikstofgebruiksnorm van een groenbemester (60 kg N per ha voor kleigrond) nemen bladrammenas en gele mosterd circa 100 kg N per ha op bij een geslaagde teelt. Een op tijd gezaaide winterkoolzaad neemt circa 60 kg N per ha op. Van de 100 kg N per ha, die de groenbemesters opnemen, gaat weer een groot deel verloren omdat die groenbemesters in het najaar worden ondergeploegd op kleigrond. De 60 kg N per ha die winterkoolzaad heeft opgenomen, gaat niet verloren

omdat dit gewas winterhard is. De te verwachten stikstofverliezen na een drijfmestgift zijn met winterkoolzaad kleiner dan met een groenbemester die in het najaar ondergeploegd wordt.

31 augustus 2010

PPO-AGV

Wim Van Dijk

John Verhoeven

Jan Paauw